

Populärt har blivit ytlig forskning

Så hände det igen; *Time Magazine* gav ut sin årliga lista över de hundra mest inflytelserika människorna i världen. Och som alltid blir listan om-diskuterad.

En av listans kategorier är ”*Scientists & Thinkers*”, vetenskapsmän och tänkare, kanske en träffande markering av att de två inte alltid går hand i hand?

Kategorin är intressant läsning på många sätt. Nitton personer finns i kategorin för vetenskapsmän och tänkare, och tre är kvinnor... En är svensk! **Svante Paabo**, som han presenteras som på listan, eller **Svante Pääbo**, som han heter på riktigt, leder Max Planck-institutet för evolutionär antropologi i tyska Leipzig. Annars är listan dominerad av USA, om inte i nationalitet, så åtminstone på var forskningen bedrivs. Alla dessa nyttiga fakta är ändå inte det mest påtagliga för just mig.

För en samhällsvetare kan det kännas lite beklämmande att det tydligen är naturvetare som bedriver den mest inflytelserika forskningen i världen. En ekonom, tysken **Klaus Schwab**, är med på listan för att ha organiserat World Economic Forum i Davos, Schweiz. De enda andra icke-naturvetarna är **Paul Allen**, drop-out från universitetet och grundläggare av Microsoft tillsammans med **Bill**, och **Al Gore**, ex-presidentkandidat och förespråkare för den globala uppvärmningen (som själv bor i ett jättehus som använder 20 gånger mer elektricitet än ett vanligt hus, ett sådant i USA!). De

är inte precis ”*posterboys*” för den akademiska forskningen som bedrivs utanför de naturvetenskapliga ämnena.

För övrigt är listan full av biologer, fysiker, medicinare och andra naturvetare.

Om *Times* lista är en trovärdig indikator för vetenskapernas genomslagskraft, är det tydligen naturvetenskapen som får mediernas intresse idag, liksom antagligen befolkningens. Och visst är det spännande, allt det här med rymdforskning, hjärnvågor, gener och molekyler. Naturvetenskapen erbjuder ändlösa löften om att förbättra människans levnadsvillkor, även om den inte alltid levererar i tid.

Men varför är osynliga mikrober och oföränderliga processer mera intressanta än forskning som direkt berör människan och samhället? Vad är det som gör att humanisterna och samhällsvetarna inte gör forskning som slår igenom?

En orsak är kanske att engelskans ”*scientist*” enbart används för naturvetare, medan det som humanister och samhällsvetare sysslar med ofta kallas ”*human sciences*” och ”*social sciences*”, människo- och samhällsvetenskaper. Ändå borde väl samhällsvetare och humanister borde ändå klara av att klämma sig in under ”*thinkers*”-paraplyet? Enligt *Time* gör de inte ens det i nämnvärd utsträckning. En av naturvetarna, **Richard Dawkins**, har till råga på allt mest gjort sig känd för sin kamp mot religion i alla former. Om naturvetarna också börjar förklara religion finns det snart inte många ämnen kvar för oss andra.

Vad har hänt, om inte ens ”människovetarna” deltar i diskussioner, som helt klart berör området?

Det är förstås lätt att skaka på huvudet åt listan, och bortförklara den som journalistiskt sensationsskräp. Och detta är kanske nog en del av lösningen. Men kanske det också finns en liten anledning till självrannsakan.

Kanske vi inte behöver bli bättre på att bedriva samhällsrelevant forskning – relevansen finns oftast redan. Och det ska inte vara ett självändamål att enbart bedriva forskning som kan populariseras. Men relevant och intressant forskning inom människovetenskaperna finns, forskning som aldrig når offentligheten.

Detta beror knappast på att det är svårare att förmedla innehållet än i ämnen som fysik och genforskning, där det har funnits böcker som har blivit bestsellers de senaste åren. Det beror kanske på att vi inte är så bra på att förklara varför våra ämnen är intressanta. Kanske för att vi inte är vana att behöva förklara, och kan-

ske för att vi vägrar försöka kommunicera på ett lättbegripligt sätt. Populärt har i stora delar blivit det samma som *sell-out* och ytlig forskning. Kanske vi borde erkänna att forskningens uppgift inte bara är att lysa upp universitetens grå väggar och de få invigda? I en tid med kulturockrar, demokratiproblem och globalisering borde det nog finnas nånting att komma med.

Henrik Serup Christensen är doktorand i statskunskap vid Åbo Akademi
hchriste@abo.fi

Nykänens aforismer

Svaret på en filosofisk fråga har formen ”Ah, nu inser jag...” Inga hypotetiska resonemang kommunicerar med den här formen och det gör inga empiriska fakta heller.

Hannes Nykänen